

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ PRAVIENIŠKIŲ PATAISOS NAMUS-ATVIRAJĄ KOLONIJĄ

2021-07-12 Nr. 4D-2021/1-513
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas, pareiškėjas) skundą dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos (toliau vadinama ir – PPN-AK, Pataisos įstaiga) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su lygtiniu paleidimu iš Pataisos įstaigos ir galimai netinkamu skundų / prašymų nagrinėjimu (toliau vadinama ir – Skundas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „[...] atlieku bausmę nuo 2006 m. rugsėjo 13 d. teismas man yra skyręs 16 m. ir 3 mėnesių bausmę. Norėdamas išeiti anksčiau laiko aš privalau atlikti $\frac{3}{4}$ man paskirtos bausmės. 2017 m. man suėjo $\frac{3}{4}$ atliktos bausmės, bet nuo 2017 m. aš nė karto dar nebuvo statomas ant komisijos lygtiniam paleidimui iš pataisos įstaigos. Nuo tos dienos kai man suėjo lygtinis paleidimas 2017 m. iki šių metų sausio mėnesio man nebuvo nustatytas mano rizikos balai, su manimi niekas nedirba ir į mano prašymus [...] visiškai nereaguoja [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „[...] sausio mėnesį rašiau prašymą raštu dėl lygtinio paleidimo, jokio atsakymo nei raštu nei žodžiu iš PPN-AK administracijos negaunu. Taip pat pakartotinai kreipiausi raštu dėl lygtinio paleidimo š. m. vasario mėnesį, taipogi parašiau prašymą dėl perkėlimo į pakelės namus iš administracijos jokio atsakymo [...]“.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2021 m. balandžio 13 d. raštu Nr. 4D-2021/1-513/3D-983 kreipėsi į PPN-AK, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2021 m. gegužės 6 d. Seimo kontrolierius gavo PPN-AK 2021 m. gegužės 6 d. raštą Nr. 14-3484.

Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

4.1. „[...] nuteistasis X į Pataisos įstaigos administraciją 2021 m. sausio–vasario mėnesiais dėl galimo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos nesikreipė (2021-05-03 pažymos Nr. 61-2962 ir Nr. 61-2964). [...]“;

4.2. „[...] Nuteistasis X į Pataisos įstaigos administraciją dėl perkėlimo į pusiaukelės namus nesikreipė. [...]“;

4.3 „[...] Informuojame, kad nuteistasis X iki 2019 m. kovo 8 d. laisvės atėmimo bausmę

atliko Marijampolės pataisos namuose. 2017-08-02 nuteistasis X atsisakė teikti duomenis reikalingus atlikti pakartotinio nusikalstamo elgesio rizikos vertinimą pagal „OASys“ vertinimo metodiką, todėl vertinimas atliktas nebuvo. Pridedame Individualaus darbo su nuteistuoju knygelės puslapio kopiją, kurioje atsispindi paminėta informacija.

Pakartotinis nusikalstamo elgesio rizikos vertinimas atliekamas ruošiant nuteistąjį pristatyti lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijai, rengiant dokumentus dėl perkėlimo į pusiaukelės namus ar esant kitoms, reikšmingoms, aplinkybėms. Nuteistajam X pakartotinis nusikalstamo elgesio rizikos vertinimas atliktas 2021-01-21 siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – BVK) 68 straipsnio 5 dalies nuostatas, bei 202104-19 ruošiant dokumentus dėl galimo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos (pridedame vertinimus). [...];

4.4. „[...] Papildomai informuojame, kad nuteistasis X bausmės atlikimo laikotarpiu drausmine tvarka baustas 92 kartus (2021-05-03 pažyma Nr. 61-2956), 8 kartus laisvės atėmimo bausmę atliko drausmės grupės sąlygomis. Paskutinį kartą iš drausmės grupės į paprastąją grupę perkeltas 2021-02-04 (2021-02-04 įsakymas Nr. 2-193). Pabrėžiame, kad Pataisos įstaigos administracija tik paskutiniu metu stebi, jog nuteistasis siekia mažinti nusikalstamo elgesio riziką, bei savo elgesį koreguoja teigiama linkme. Taip pat informuojame, kad 2021-04-22 nuteistasis X buvo pristatytas Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos Pravieniškųjų pataisos namų-atvirosios kolonijos Pirmojo sektoriaus komisijos posėdžio metu ir nutarta netaikyti lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos nuteistajam X (2021-04-23 nutarimas Nr. 91-52).

Nuteistasis X negali būti perkeliamas į pusiaukelės namus, kadangi neatitinka visų, BVK 69 str. numatytų sąlygų. [...].“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (BVK):

157 straipsnis. Lygtinis paleidimas iš pataisos įstaigų – „1. Nuteistieji, kurių nusikalstamo elgesio rizika žema arba kurie padarė akivaizdžią pažangą mažindami savo nusikalstamo elgesio riziką, išskyrus šio straipsnio 2 dalyje nurodytus nuteistuosius, gali būti lygtinai paleisti iš pataisos įstaigos atlikę šią bausmės dalį: 1) vieną trečdalį paskirtos laisvės atėmimo bausmės – nuteisti už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus asmenys, taip pat nepilnamečiai ir kiti nuteistieji, kuriems paskirta bausmė neviršija ketverių metų laisvės atėmimo; 2) pusę paskirtos laisvės atėmimo bausmės – nuteistieji, kuriems paskirta bausmė viršija ketverius metus laisvės atėmimo, bet neviršija dešimt metų laisvės atėmimo; 3) du trečdalius paskirtos laisvės atėmimo bausmės – nuteistieji, kuriems paskirta bausmė viršija dešimt metų laisvės atėmimo, bet neviršija dvidešimt penkerių metų laisvės atėmimo. [...] 5. Nuteistiesiems, iki lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos pagal šio straipsnio 1–4 dalis neatlikusiems nuobaudos už bausmės atlikimo metu padarytą teisės pažeidimą, lygtinio paleidimo taikymas atidedamas tol, kol bus atlikta nuobauda, ir tris mėnesius po nuobaudos atlikimo. 6. Šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytiems nuteistiesiems lygtinį paleidimą iš pataisos įstaigų taiko Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisija. [...].“

164 straipsnis. Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijos sudarymas ir lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos taikymo tvarka – „2. Pataisos įstaiga, likus dvidešimt darbo dienų iki nuteistojo galimo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos pagal šio Kodekso 157 straipsnio 1, 2 ar 4 dalį, pateikia Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijai socialinio tyrimo išvadą, kurioje turi būti informacija apie šiam nuteistajam taikytas socialinės rehabilitacijos priemones ir jų įgyvendinimo rezultatus, jo nusikalstamo elgesio riziką ir jos pokyčius bausmės atlikimo metu. 3. Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisija ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo šio straipsnio 2 dalyje nurodytos socialinio tyrimo išvados gavimo dienos apsversto socialinio tyrimo išvadoje pateiktą informaciją ir priima motyvuotą nutarimą taikyti nuteistajam lygtinį paleidimą iš pataisos įstaigos arba lygtinio paleidimo netaikyti. Jeigu Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos

komisijoje svarstant nuteistojo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos klausimą jam paskiriama nuobauda už teisės pažeidimą, apie tai nedelsdama, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo nuobaudos paskyrimo, pataisos įstaiga raštu praneša Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijai, o ši šioje dalyje nurodyto sprendimo priėmimą atideda šio Kodekso 157 straipsnio 5 dalyje nustatytam laikui. [...].“

Tyrimo išvados

6. Pareiškėjas skundžiasi PPN-AK pareigūnų veiksmais (neveikimu), kad nuo tos dienos, kai suėjo galimo lygtinio paleidimo terminas, nė karto nebuvo nustatyti nusikalstamo elgesio rizikos balai bei neatsakoma į pateiktus prašymus dėl lygtinio paleidimo.

7. BVK yra nustatyta, kad nuteistieji, kurių nusikalstamo elgesio rizika žema arba kurie padarė akivaizdžią pažangą mažindami savo nusikalstamo elgesio riziką, gali būti lygtinai paleisti iš pataisos įstaigos atlikę dalį bausmės. Pataisos įstaiga pateikia Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijai (toliau – Komisija) socialinio tyrimo išvadą, kurioje turi būti informacija apie šiam nuteistajam taikytas socialinės reabilitacijos priemonės ir jų įgyvendinimo rezultatus, jo nusikalstamo elgesio riziką ir jos pokyčius bausmės atlikimo metu. Komisija apsvarsto socialinio tyrimo išvadoje pateiktą informaciją ir priima motyvuotą nutarimą taikyti nuteistajam lygtinį paleidimą iš pataisos įstaigos arba lygtinio paleidimo netaikyti (šios pažymos 5 punktas).

8. Skunde Pareiškėjas rašo, kad sausio ir vasario mėnesiais raštu kreipėsi į PPN-AK administraciją su prašymais dėl lygtinio paleidimo ir galimybės būti perkeltam į pusiaukelės namus, tačiau nesulaukia atsakymų.

Skundo tyrimo metu Seimo kontrolieriui išanalizavus dokumentinę medžiagą nustatyta, kad 2021 m. sausio–vasario mėnesiais Pareiškėjas nebuvo pateikęs prašymų dėl galimo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos ir perkėlimo į pusiaukelės namus; apie tai informavo PPN-AK administracija patikrinusi Nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų (pareiškimų) žurnalą bei pateikė tai patvirtinančių 2021-05-03 pažymų Nr. 61-2962 ir Nr. 61-2964 kopijas, todėl Pareiškėjo nusiskundimai dėl galimai negaunamų atsakymų į kreipimusis tyrimo metu nebuvo patvirtinti (šios pažymos 4.1 punktas).

9. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas iki 2019 m. kovo 8 d. laisvės atėmimo bausmę atliko Marijampolės pataisos namuose. Pareiškėjas 2017-08-02 pats atsisakė teikti duomenis, reikalingus atlikti pakartotinio nusikalstamo elgesio rizikos vertinimą pagal „OASys“ vertinimo metodiką, atsisakymo faktą savo parašu patvirtino pats Pareiškėjas, todėl jo nusikalstamo elgesio rizikos vertinimas nebuvo atliktas.

Kaip numatyta BVK, nuteistieji, kurių nusikalstamo elgesio rizika žema arba kurie padarė akivaizdžią pažangą mažindami savo nusikalstamo elgesio riziką, gali būti lygtinai paleisti iš pataisos įstaigos. Nuteistiesiems, iki lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos neatlikusiems nuobaudos už bausmės atlikimo metu padarytą teisės pažeidimą, lygtinio paleidimo taikymas atidedamas tol, kol bus atlikta nuobauda, ir tris mėnesius po nuobaudos atlikimo.

Nustatyta, kad Pareiškėjas bausmės atlikimo laikotarpiu drausmine tvarka baustas 92 kartus (tai patvirtina PPN-AK pateikta 2021-05-03 pažyma Nr. 61-2956), 8 kartus laisvės atėmimo bausmę atliko drausmės grupės sąlygomis.

Paskutinį kartą iš drausmės grupės į paprastąją grupę perkeltas tik 2021-02-04. PPN-AK pakartotinis Pareiškėjo nusikalstamo elgesio rizikos vertinimas buvo atliktas 2021-01-21 ruošiant dokumentus dėl galimo lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos. Kaip pažymėjo PPN-AK, tik pastaruoju metu pastebima, jog Pareiškėjas siekia mažinti nusikalstamo elgesio riziką bei savo elgesį koreguoja teigiama linkme. Kaip Seimo kontrolierių informavo PPN-AK administracija,

2021-04-22 Pareiškėjas buvo pristatytas Lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos komisijai ir nutarta netaikyti Pareiškėjui lygtinio paleidimo iš Pataisos įstaigos.

Šios aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad PPN-AK pareigūnai elgėsi tinkamai, nevertindami Pareiškėjo ir neteikdami jo dokumentų Lygtinio paleidimo komisijai dėl objektyvių priežasčių, t. y. dėl turimo didelio nuobaudų skaičiaus, todėl, vadovaujantis teisės aktų reikalavimais, Pareiškėjo dokumentai negalėjo būti rengiami lygtiniam paleidimui.

10. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas dėl Pravieniškių PN-AK pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su lygtiniu paleidimu iš Pataisos įstaigos ir galimai netinkamu skundų / prašymų nagrinėjimu, yra nepagrįstas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

11. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžiama X Skundą dėl Pravieniškių PN-AK pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su lygtiniu paleidimu iš Pataisos įstaigos ir galimai netinkamu skundų / prašymų nagrinėjimu, atmesti.

Seimo kontrolierių Augustiną Normantą pavaduojanti
Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė